

Sprawozdanie z działalności Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa w 1992 r.

1. Sprawy organizacyjne

Społeczny Komitet odbył w r. 1992 dwa posiedzenia plenarne: 16 czerwca i 8 grudnia. Przyjęto zasadę, by posiedzenie w I półroczu poświęcone było ocenie pracy Komitetu, zaś posiedzenie w II półroczu - szczególnie ważnym problemom ochrony konserwatorskiej Krakowa.

Posiedzenie w dniu 16 czerwca przyjęło sprawozdanie z działalności Komitetu w roku 1991 oraz uchwaliło program działań na rok 1992. W uchwale zdecydowano, że dla zwiększenia operatywności dysponowania funduszami - środki tworzące w ramach Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa "pogotowie konserwatorskie" przyznawać będzie Przewodniczący Komitetu na wniosek służb konserwatorskich oraz Komisji Programowania i Oceny Realizacji, zaś środki tworzące "rezerwę Narodowego Funduszu" - Przewodniczący na wniosek wspomnianej Komisji oraz Komisji Finansowej.

Posiedzenie plenarne w dniu 16 czerwca - na wniosek Komisji Rewizyjnej - uchwaliło absolutorium dla Prezydium i komisji problemowych Komitetu.

Posiedzenie plenarne w dniu 8 grudnia poświęcone było w całości programowi odnowienia i konserwacji wzgórza wawelskiego do r. 2000. W podjętej uchwale potwierdzono "zasadność przeznaczenia i wydatkowania w latach 1990 - 1992 środków z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa na prace remontowo-konserwatorskie obiektów zabytkowych na Wawelu" oraz uznano jako konieczny "dalszy udział Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa w finansowaniu ze środków Narodowego Funduszu (...) zadań ujętych w przedstawionym (Komitetowi) programie".

Bieżącą działalność Komitetu prowadziło Prezydium, odbywając 6 posiedzeń (25 lutego, 19 maja, 2 czerwca, 21 lipca, 13 października, 27 października) oraz komisje problemowe (sprawozdanie komisji do wglądu).

Na posiedzeniach Prezydium przyjęto następujące uchwały:

1/92	w sprawie zatwierdzenia planów pracy komisji problemowych na 1992 rok,
2/92	w sprawie zmian w składzie osobowym Rady Fundacji "Odnowa Zabytków Krakowa"
3/92	w sprawie określenia zasad finansowania prac w obiektach zabytkowych w roku 1992,
4/92	w sprawie zmian w planie finansowo-rzeczowym odnowy zabytków Krakowa w 1992 r.,
5/92	w sprawie zmiany na funkcji przewodniczącego Komisji Programowania i Oceny Realizacji SKOZK,
6/92	w sprawie finansowania prac remontowo-konserwatorskich w Barbakanie w 1992 r.,
7/92	w sprawie zakończenia działalności komisji konsultacyjnej ds. Barbakanu.

Na posiedzeniu w dniu 13 października Prezydium przyjęło rezygnację pana arch. Janusza Smólskiego z funkcji przewodniczącego Komisji Programowania i Oceny Realizacji oraz wybrało na tę funkcję pana dra Mariana Korneckiego.

2. Kontrola działalności konserwatorskiej.

Mimo niepowołania w r. 1992 społecznej komisji do dokonania przeglądu prac konserwatorskich - bieżące kontrole przeprowadzane były przez Komisję Programowania i Oceny Realizacji. Komisja ta zapoznała się m.in. z pracami prowadzonymi na Wawelu, w Willi Decjusza na Woli Justowskiej, w kamienicach przy ul. Floriańskiej 7, Pl. Mariackim 3 (Hipolitów) i Pl. Szczepańskim (Szołayskich), w Coll. Iuridicum, Barbakanie, Sukiennicach w kościołach św. Marka, św. Katarzyny i Karmelitów i w kaplicy Myszkowskich przy Kościele Dominikanów.

3. Program działania na rok 1992 i jego realizacja.

Ogólne zasady określone są w dokumencie przyjętym przez Komitet w r. 1990: "Program ideowy i kierunki działania Społecznego Komitetu". Plan merytoryczny i finansowy konstruowany był z udziałem władz konserwatorskich - Państwowej Służby Ochrony Zabytków i Miejskiego Konserwatora Zabytków; po przyjęciu projektu planu przez Komisję Programowania i Oceny Realizacji, Komisję Finansową oraz Prezydium Komitetu - został on uchwalony na posiedzeniu plenarnym 16 czerwca. Konsekwentnie stosowano zasadę finansowania ze środków Narodowego Funduszu jedynie zadań konserwatorskich, kierując się kryteriami wartości zabytkowej i stanu technicznego wprowadzonych do planu obiektów i zespołów. Szczególnie duży nacisk kładziono na uwzględnienie takich programów postępowania konserwatorskiego, które służą zabezpieczeniu autentycznej substancji zabytkowej, kosztem eliminowania rozbudowanych programów badawczych i realizacji nie wiążących się bezpośrednio z tą kardynalną zasadą. Ważną przesłanką konstrukcji planu była koncentracja na zadaniach kontynuowanych, z unikaniem rozpraszania środków na zadanie nowe, przed ukończeniem podjętych.

Poza względami merytoryczno-konserwatorskimi wpływ na konstrukcję programu miał też status własnościowy. Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Finansowej - finansowanie prac w obiektach prywatnych wiązało się z hipotekowaniem; spowodowało to w kilku wypadkach wycofanie przez właścicieli próśb o dofinansowanie prac.

Komitet ma świadomość, iż do czasu podjęcia pełnej działalności statutowej przez Krakowski Bank Hipoteczny i związaną z tym możliwość udzielania preferencyjnych kredytów - problem pomocy dla posiadaczy obiektów zabytkowych jest bardzo trudny do kompleksowego rozwiązania.

Do najcenniejszych efektów rzeczowych, osiągniętych w wyniku prac prowadzonych w r. 1992 ze środków Narodowego Funduszu - zaliczyć należy: ukończenie konserwacji Collegium Iuridicum i Sukiennic, konserwację krużganków klasztoru Dominikanów, ukończenie konserwacji kamiennej nawy południowej i kruchty kościoła św. Katarzyny, efekty prac konserwatorskich na Wawelu.

4. Problem finansowania procesu ochrony zespołów zabytkowych Krakowa.

Wpływy na Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa w r. 1992 zamknęły się kwotą 89.844.233.295 złotych. Zdecydowanie najważniejszą pozycją (86.100.000.000 zł) jest dotacja z budżetu centralnego, przekazywana za pośrednictwem Kancelarii Prezydenta RP. Były to wpływy mniejsze od planowanych o ponad 13 mld zł. Z niepokojem stwierdzić należy wygasanie wielu dotychczasowych źródeł zasilania Narodowego Funduszu. Zanikowi wpływów z zakładów pracy, instytucji krajowych i polonijnych - nie towarzyszy pozyskiwanie nowych źródeł finansowania; od dwóch lat nie ma wpływów z Fundacji "Odnowa Zabytków Krakowa". Zbiórka pieniędzy poprzez skarbonki (30,5 mln zł), organizowanie aukcji prac malarskich (10 mln zł)

i koncertów (w ramach Salonu J.N. Bobrowicza), zasługujące na szczególne uznanie stałe wpłaty od tej samej grupy osób i instytucji - to zjawiska o dużym znaczeniu dla polularyzowania idei ochrony Krakowa, których znaczenie finansowe jest dzisiaj raczej symboliczne.

Można się spodziewać, że do poważnych źródeł zasilających Narodowy Fundusz - będzie należała w przyszłości działalność Krakowskiego Banku Hipotecznego, którego organizatorzy otrzymali licencję we wrześniu 1992 r.; odbyły się trzy zebrania akcjonariuszy-założycieli, połączone z podpisaniem aktu notarialnego zawiązania Spółki "Krakowski Bank Hipoteczny"; wybrane zostały władze.

Szansą wzbogacenia Narodowego Funduszu jest zapis w Statucie Banku o przeznaczaniu minimum 10% zysku do podziału na ten fundusz. Z utworzeniem Banku wiąże się też nadzieja na prowadzenie odpowiedniej polityki kredytowej wobec prywatnych posiadaczy obiektów zabytkowych.

5. Działalność opiniodawcza

Spółeczny Komitet uczestniczył w opiniowaniu norm legislacyjnych (państwowych i lokalnych) dotyczących bezpośrednio lub pośrednio ochrony dóbr kultury. Przykładem może być projekt Ustawy o zasadach obrotu zagranicznego zabytkami oraz dziełami sztuki i rzemiosła artystycznego, a także projekty Ustawy o muzeach.

W związku z wątpliwościami w interpretacji ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, zwłaszcza w części dotyczącej ulg podatkowych zainteresowano tym problemem posłów i senatorów krakowskich. Wskutek interpelacji poselskiej wątpliwości te wyjaśnił na korzyść NFRZK Minister Finansów.

6. Ochrona Kopalni Soli w Wieliczce.

Działania związane z Kopalnią Soli w Wieliczce zdominowała od kwietnia 1992 r. awaria wodna, która zagroziła istnieniu Kopalni i stanowiła ogromny problem dla bezpieczeństwa obiektów położonych na powierzchni w pobliżu Kopalni, zwłaszcza wielkokubaturowych (klasztor i Kościół O.O. Franciszkanów) oraz dla ciągów kanalizacyjnych Miasta.

Podjęte przez Dyрекcję Kopalni działania przeciwwawaryjne były i są prowadzone w trybie akcji ratowniczej i wymagają ogromnych nakładów przekraczających możliwości Kopalni.

Łączne wydatki na zabezpieczenie Kopalni wyniosły 157,5 mld zł, w tym 15 mld zł przekazał SKOZK ze środków NFRZK. Społeczny Komitet za pośrednictwem Komisji Ochrony Kopalni Soli i Miasta Wieliczki włączył się do działań na rzecz pozyskania źródeł finansowania akcji w Kopalni oraz dalszych prac zabezpieczająco-konserwatorskich.

Przygotowano wystąpienia do władz centralnych: Prezydenta RP - Lecha Wałęsy i Premier - Hanny Suchockiej, utrzymywano stałe kontakty z posłami krakowskimi oraz podjęto próbę nawiązania współpracy z niemieckim kopalnictwem solnym za pośrednictwem konsula generalnego NRF w Krakowie - Lauridsa Hölschera i z Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej.

7. Problemy informacyjne.

Informacje prasowe o pracach Społecznego Komitetu miały w r. 1992 charakter na ogół bardziej obiektywny i rzeczowy, niż w roku 1991. Redakcje krakowskich gazet korzystały z zaproszeń na posiedzenia plenarne i posiedzenia Prezydium, zaś co 2 miesiące otrzymywały opracowany przez Biuro Komitetu "Serwis Informacyjny". Prasa publikowała wywiady z członkami Komitetu. Środki masowego przekazu

popularyzowały korzystną dla Narodowego Funduszu interpretację Ustawy o podatku dla osób fizycznych (m.in. audycja w TV Kraków w dniu 4 grudnia).

Efektem współpracy z dziennikarzami francuskimi był wrześniowy numer pisma "Muscart" w całości poświęcony Krakowowi.

W lipcu przebywała w Krakowie delegacja z Bergkamen, członków Bergkameńskiego Komitetu Pomocy Zabytkom Krakowa, który współuczestniczył w odnowie obiektu przy ul. Kanoniczej 1. Bergkameński Komitet wykazał zainteresowanie dalszą współpracą w zakresie odnowy zabytków Krakowa i zabytkowej Kopalni Soli w Wieliczce.

Przygotowaną w 1991 r. wystawę fotograficzną - "Kraków: dzieje - światowe dziedzictwo kultury-rewaloryzacja" eksponowano w kwietniu 1992 r. w Orleanie, w lipcu/sierpniu w Paryżu w Pałacu UNESCO z okazji 20-lecia uchwalenia przez tę organizację Karty Światowego Dziedzictwa Kultury, we wrześniu jej część prezentowano w Instytucie Kultury Polskiej w Paryżu, zaś w grudniu w Lyonie podczas "Dni Krakowa".

Za każdym razem ekspozycji towarzyszyły nasze materiały propagandowe: plakaty, foldery i katalogi, a pod koniec roku również kalendarz SKOZK na 1993 r.

Najważniejsze dokumenty i informacje dotyczące całorocznej pracy Społecznego Komitetu i jego Prezydium zostaną opublikowane w numerze 34 Biuletynu (materiały te zostały już złożone w Drukarni Związkowej w Krakowie).

Bogusław Krasnowolski
Zast. Przewodniczącego Społecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

Kraków, dnia 24 lutego 1992 r.